УДК 005.934:658.14/.17
DOI https://doi.org/10.32782/2312-7872.3.2026.28

Трембач Рубен Петрович
асистент кафедри фінансів, обліку та безпеки бізнесу,
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова
ORCID: https://orcid.org/0009-0003-8447-902X

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. *У статті розроблено методичний підхід до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності. Обґрунтовано необхідність розмежування оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки та ефективності організаційного забезпечення управління нею. Запропоновано систему оцінювання, що охоплює структурну, функціональну, регламентну, інформаційно-аналітичну, комунікаційну, кадрову, координаційну та контрольно-моніторингову складові. Для кожної складової визначено критерії та часткові показники, які характеризують організаційні умови підготовки, прийняття, реалізації, контролю й коригування управлінських рішень. Методичний підхід передбачає експертне оцінювання показників, їх нормування, визначення вагових коефіцієнтів, розрахунок групових індексів та інтегрального показника ефективності організаційного забезпечення. Сформовано п'ятирівневу шкалу інтерпретації результатів, яка дає змогу визначати загальний рівень його ефективності. Для поглиблення діагностики запропоновано формувати компонентний профіль організаційного забезпечення, що дозволяє виявляти проблемні складові, визначати внутрішні диспропорції та встановлювати пріоритетність управлінського впливу. Розроблено матрицю диференціації управлінських рішень на основі поєднання загального рівня ефективності та стану окремих складових. Запропонований підхід забезпечує поєднання узагальненої оцінки з компонентною діагностикою та дає змогу визначати характер організаційних змін відповідно до виявлених диспропорцій. Узагальнено послідовність етапів реалізації методичного підходу, яка забезпечує перехід від оцінювання організаційних характеристик до локалізації проблемних зон та обґрунтування відповідної спрямованості управлінського впливу. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості комплексної діагностики організаційного забезпечення, визначення його сильних і проблемних складових та обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення управління фінансово-економічною безпекою.*

Ключові слова: *фінансово-економічна безпека, організаційне забезпечення, управління фінансово-економічною безпекою, ефективність, оцінювання, інтегральний показник, компонентний профіль, управлінські рішення, суб'єкти підприємницької діяльності.*

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування суб'єктів підприємницької діяльності характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища, посиленням фінансових та економічних ризиків, трансформацією характеру загроз і зростанням вимог до своєчасності та обґрунтованості управлінських рішень. За таких умов забезпечення необхідного рівня фінансово-економічної безпеки залежить не лише від наявних фінансових ресурсів, результатів господарської діяльності та здатності суб'єкта підприємницької діяльності протидіяти окремим загрозам, а й від якості організації відповідних управлінських процесів.

Важливого значення у цьому контексті набуває організаційне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою, яке створює організаційні умови для підготовки, прийняття, реалізації, контролю та коригування управлінських рішень. Його ефективність визначається не окремою характеристикою, а узгодженістю структурної, функціональної, регламентної, інформаційно-аналітичної, комунікаційної, кадрової, координаційної та контрольно-моніторингової складових. Недостатня сформованість або неузгодженість окремих із них може порушувати інформаційні та управлінські зв'язки, ускладнювати координацію дій відповідальних суб'єктів, спричиняти дублювання або невизначеність функцій і відповідальності та знижувати своєчасність управлінського реагування на ризики і загрози.

Водночас оцінювання ефективності організаційного забезпечення має певну методичну складність. На відміну від оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки, для якого можуть використовуватися фінансові, економічні та інші кількісні показники діяльності, організаційне забезпечення характеризується значною кількістю параметрів, що мають якісну або слабко формалізовану

© Трембач Р. П., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

природу. До них належать чіткість розподілу функцій, повноважень і відповідальності, ступінь регламентації управлінських процедур, якість інформаційно-аналітичного забезпечення, налагодженість комунікацій, відповідність кадрових компетентностей, рівень координації, систематичність моніторингу та контролю. Це зумовлює необхідність поєднання кількісних і якісних характеристик у межах єдиного методичного підходу.

При цьому визначення лише узагальненого рівня ефективності організаційного забезпечення не дає змоги повною мірою встановити причини отриманого результату. Однакові значення інтегральної оцінки можуть формуватися за різного стану окремих складових, що потребує поряд із визначенням загального рівня ефективності здійснення їх компонентної діагностики. Такий підхід дозволяє встановити сильні та проблемні складові організаційного забезпечення, визначити характер існуючих диспропорцій та сформувати інформаційну основу для вибору пріоритетних напрямів його удосконалення.

Отже, актуальним науково-методичним завданням є формування комплексного підходу до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності, який забезпечував би поєднання оцінок його окремих складових, визначення інтегрального рівня ефективності, ідентифікацію проблемних зон та використання отриманих результатів для обґрунтування диференційованих управлінських рішень щодо його удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою охоплює декілька взаємопов'язаних напрямів досліджень: формування організаційних засад забезпечення економічної безпеки, оцінювання її рівня, визначення ефективності систем управління безпекою та застосування інтегральних методів оцінювання.

Організаційні аспекти забезпечення економічної та фінансово-економічної безпеки досліджують М. Боровик і Г. Запорожець [1], В. Гаркуша та Н. Єршова [2], Г. Коптєва [3]. У цих працях увага приділяється формуванню системи забезпечення економічної безпеки, організаційній структурі, розподілу повноважень і відповідальності та взаємодії суб'єктів управління [1–3].

Методичний інструментарій оцінювання фінансово-економічної безпеки представлений у дослідженнях І. Дашко та С. Стефаник [4], С. Єлецьких, Т. Свинаренко та К. Петрищевої [5], О. Якушева та співавторів [6]. Основна увага в них зосереджується на визначенні стану або рівня фінансово-економічної безпеки та формуванні відповідної системи оціночних показників. Питання оцінювання ефективності систем управління безпекою розглядають А. Шостаковська, Ю. Гудзь, Ю. Майстренко та А. Козинець [7], О. Шульга [8], О. Поліщук [10], що розширює предмет дослідження від безпосереднього стану безпеки до характеристик функціонування системи управління нею.

Важливе методичне підґрунтя для комплексного узагальнення різнорідних характеристик становлять дослідження інтегрального та композитного оцінювання. І. Богданюк систематизує методи інтегрального оцінювання рівня безпеки [9]. С. Греко, А. Ішізака, М. Тасіу та Г. Торрісі акцентують увагу на процедурах визначення ваг, агрегування показників і перевірки стійкості композитних індексів [11]. Д. Лінден, М. Чінеллі, М. Спада, В. Беккер, П. Гассер та П. Бурггерр розвивають підхід до визначення ваг композитних показників з урахуванням статистичних характеристик індикаторів та преференцій заінтересованих сторін [12].

Незважаючи на сформований теоретико-методичний доробок, комплексне оцінювання ефективності саме організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою залишається недостатньо розробленим. Існуючі підходи переважно спрямовані на визначення рівня фінансово-економічної безпеки [4–6], оцінювання окремих характеристик системи управління [7; 8; 10] або побудову інтегральних показників [9; 11; 12]. Потребує подальшого методичного опрацювання система оцінювання, яка поєднувала б взаємопов'язані характеристики структурної, функціональної, регламентної, інформаційно-аналітичної, комунікаційної, кадрової, координаційної та контрольно-моніторингової складових, забезпечувала їх приведення до порівнянного виду та інтегральне узагальнення. Водночас інтегральну оцінку доцільно доповнити компонентною діагностикою для виявлення проблемних зон і внутрішніх диспропорцій, а отримані результати використовувати як основу для диференціації управлінських рішень щодо удосконалення організаційного забезпечення.

Мета статті. Метою статті є розроблення методичного підходу до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності, який передбачає формування системи критеріїв і показників, оцінювання його складових, визначення інтегрального показника та рівня ефективності, ідентифікацію проблемних зон і обґрунтування диференційованих управлінських рішень щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою доцільно здійснювати з урахуванням його комплексного характеру. На відміну від оцінювання безпосереднього рівня фінансово-економічної безпеки, об'єктом оцінювання у цьому випадку є організаційні умови, у межах яких здійснюються підготовка, прийняття, реалізація, контроль і коригування управлінських рішень. Тому фінансово-економічні показники діяльності можуть використовуватися як додаткова інформація для інтерпретації результатів, але не повинні підміняти оцінювання власне організаційного забезпечення.

Запропонований методичний підхід ґрунтується на принципах системності, комплексності, структурованості, порівнюваності, вимірюваності, адаптивності та практичної спрямованості. Системність передбачає дослідження організаційного забезпечення як сукупності взаємопов'язаних складових; комплексність – урахування різних характеристик його функціонування; структурованість – послідовний перехід від часткових показників до групових та інтегральної оцінки; порівнюваність – приведення різнорідних характеристик до єдиної шкали; вимірюваність – кількісне представлення результатів; адаптивність – можливість уточнення набору показників з урахуванням особливостей конкретного суб'єкта підприємницької діяльності; практична спрямованість – використання отриманих результатів для обґрунтування управлінських рішень.

Вихідною передумовою оцінювання є відповідність його структури змісту організаційного забезпечення. У зв'язку з цим пропонується здійснювати оцінювання за вісьмома взаємопов'язаними складовими: структурною, функціональною, регламентною, інформаційно-аналітичною, комунікаційною, кадровою, координаційною та контрольно-моніторинговою. Для кожної складової визначається критерій та сукупність часткових показників, за допомогою яких здійснюється його операціоналізація (табл. 1).

Таблиця 1 – Система критеріїв і показників оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності

Складова	Критерій оцінювання	Часткові показники
Структурна	Організаційна визначеність суб'єктів управління	визначеність суб'єктів управління ФЕБ; закріплення відповідальних осіб; чіткість організаційного підпорядкування; відсутність дублювання організаційних ролей
Функціональна	Повнота та чіткість функціонального розподілу	повнота розподілу функцій; визначеність повноважень; чіткість відповідальності; відповідність функцій завданням управління ФЕБ
Регламентна	Формалізація управлінських процедур	наявність внутрішніх регламентів; визначеність послідовності процедур; формалізація порядку прийняття і реалізації рішень; актуальність нормативно-регламентного забезпечення
Інформаційно-аналітична	Якість інформаційно-аналітичного забезпечення	повнота інформації; своєчасність її надходження; достовірність інформації; аналітична придатність інформації для прийняття управлінських рішень
Комунікаційна	Налагодженість інформаційно-комунікаційної взаємодії	налагодженість вертикальних комунікацій; налагодженість горизонтальних комунікацій; своєчасність передавання інформації; наявність зворотного інформаційного зв'язку
Кадрова	Відповідність кадрового забезпечення функціям управління ФЕБ	відповідність компетентностей працівників; визначеність вимог до компетентностей; професійна підготовка та підвищення кваліфікації; достатність кадрового забезпечення
Координаційна	Узгодженість взаємодії суб'єктів управління	узгодженість дій функціональних підрозділів; координація між рівнями управління; оперативність узгодження рішень; визначеність механізмів координації
Контрольно-моніторингова	Систематичність контролю та моніторингу	регулярність моніторингу; визначеність контрольних процедур; своєчасність виявлення відхилень; використання результатів контролю для коригування управлінських рішень

Джерело: сформовано автором

Запропонована система містить 32 часткові показники – по чотири для кожної складової. Така структура забезпечує збалансованість первинної системи оцінювання та зменшує ризик механічного домінування певної складової лише через більшу кількість включених до неї характеристик. Водночас однакова кількість показників не означає їх автоматичної рівнозначності, оскільки відмінності у значущості можуть враховуватися через вагові коефіцієнти.

Оскільки більшість сформованих показників характеризує якісні параметри, їх кількісне представлення пропонується здійснювати на основі експертного оцінювання за п'ятибальною шкалою: 1 бал – характеристика практично відсутня або має критично недостатній рівень; 2 – сформована частково та має істотні недоліки; 3 – сформована на прийнятному рівні, однак потребує удосконалення; 4 – має достатній рівень сформованості та функціонування; 5 – повністю сформована та функціонує належним чином.

Узагальнену експертну оцінку j-го показника і-ї складової пропонується визначати за формулою:

$$x_{ij} = \frac{\sum_{k=1}^{n} q_k x_{ijk}}{\sum_{k=1}^{n} q_k},$$

де x_{ij} – узагальнена експертна оцінка j-го показника і-ї складової;
x_{ijk} – оцінка показника k-м експертом;
q_k – коефіцієнт компетентності k-го експерта;
n – кількість експертів.

Якщо обґрунтовані підстави для диференціації компетентності експертів відсутні, доцільно застосовувати однакові значення q_k, що зводить процедуру до визначення середнього арифметичного експертних оцінок.

Для приведення отриманих значень до безрозмірного інтервалу [0; 1] пропонується нормування:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{min}}{x_{max} - x_{min}},$$

а для прийнятої п'ятибальної шкали:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - 1}{4}.$$

У результаті оцінки 1; 2; 3; 4; 5 відповідають нормованим значенням 0; 0,25; 0,50; 0,75; 1,00.

Наступним елементом є визначення вагових коефіцієнтів. Питання вибору ваг та способу агрегування є одним із найбільш методично чутливих етапів формування композитного показника [11; 12]. Для часткових показників має виконуватися умова:

$$\sum_{j=1}^{m_i} w_{ij} = 1,$$

а для восьми складових:

$$\sum_{i=1}^{8} W_i = 1,$$

де w_{ij} – ваговий коефіцієнт часткового показника;
W_i – ваговий коефіцієнт складової.

На етапі первинної апробації, за відсутності емпірично або експертно обґрунтованих відмінностей у значущості, може застосовуватися рівноваговий варіант: w_{ij} =0,25 для чотирьох показників кожної складової та W_i =0,125 для восьми складових. Надалі вагові коефіцієнти доцільно уточнювати за результатами експертного та емпіричного дослідження. Це особливо важливо з огляду на те, що структура ваг визначає ступінь перенесення інформації від окремих індикаторів до інтегрального показника [12].

Груповий індекс кожної складової визначається:

$$I_i = \sum_{i=1}^{m_i} w_{ij} z_{ij}.$$

Відповідно формуються I_S, I_F, I_R, I_{IA}, I_C, I_K, I_{CO}, I_{CM}, що характеризують структурну, функціональну, регламентну, інформаційно-аналітичну, комунікаційну, кадрову, координаційну та контрольно-моніторингову складові.

Інтегральний показник ефективності організаційного забезпечення визначається:

$$I_{OZ} = \sum_{i=1}^{8} W_i I_i,$$

при цьому:

$$0 \le I_{OZ} \le 1.$$

Застосування лінійної адитивної моделі забезпечує зрозумілість та практичну інтерпретованість інтегральної оцінки, однак передбачає певну взаємну компенсацію значень складових. Саме тому інтегральний показник надалі використовується не ізольовано, а разом із груповими індексами. Такий підхід узгоджується із загальними методологічними застереженнями щодо впливу способу агрегування на властивості композитних індексів [11].

Для змістової інтерпретації I_{OZ} пропонується п'ятирівнева шкала (табл. 2).

Таблиця 2 – Шкала інтерпретації рівня ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою

Значення показника	Рівень ефективності	Характеристика
0,00–0,20	Критично низький	системні недоліки; значна частина необхідних організаційних умов не сформована або функціонує неналежним чином
понад 0,20–0,40	Низький	організаційне забезпечення сформоване частково; наявні суттєві недоліки у функціонуванні та взаємодії складових
понад 0,40–0,60	Середній	базові організаційні умови сформовані, однак наявні проблемні складові та суттєві резерви удосконалення
понад 0,60–0,80	Достатній	більшість складових функціонує належним чином; окремі характеристики потребують локального удосконалення
понад 0,80–1,00	Високий	високий рівень сформованості та узгодженості складових організаційного забезпечення

Джерело: сформовано автором

Межі інтервалів у табл. 2 є методично встановленими, а не емпірично визначеними критичними значеннями. Після апробації підходу на сукупності суб'єктів підприємницької діяльності вони можуть бути уточнені відповідно до фактичного розподілу оцінок.

Для усунення інформаційних втрат, пов'язаних з агрегуванням, пропонується формувати компонентний профіль:

$$P_{OZ} = (I_S,\ I_F,\ I_R,\ I_{IA},\ I_C,\ I_K,\ I_{CO},\ I_{CM}).$$

Компонентний профіль характеризує внутрішню структуру інтегрального результату та дозволяє локалізувати проблемні складові. Для додаткової оцінки внутрішніх диспропорцій пропонується визначати відхилення кожного групового індексу від інтегрального показника:

$$D_i = I_i - I_{OZ}.$$

Від'ємне D_i свідчить про те, що відповідна складова має нижчу оцінку порівняно із загальним рівнем, а додатне – вищу. При цьому D_i є допоміжною діагностичною характеристикою і не замінює абсолютного значення I_i.

Таким чином, оцінювання здійснюється на двох взаємопов'язаних рівнях: інтегральному, що визначає загальну ефективність організаційного забезпечення, та компонентному, що дозволяє встановити стан його окремих складових і локалізувати проблемні зони.

Для переходу від діагностики до обґрунтування управлінських рішень пропонується матричний підхід, у межах якого одночасно враховуються значення I_{OZ} та I_i. Для практичного використання п'ять діагностичних рівнів агреговано у три управлінські зони: критичну – 0,00–0,40; зону удосконалення — понад 0,40–0,60; зону належного функціонування – понад 0,60–1,00. Таке агрегування застосовується лише для визначення характеру управлінського впливу та не змінює п'ятирівневу шкалу первинної діагностики.

Таблиця 3 – Матриця диференціації управлінських рішень за результатами оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою

Загальний рівень I_{OZ}	Стан складової I_i	Спрямованість управлінського впливу
Критична зона	Критична зона	комплексне організаційне удосконалення з першочерговим усуненням системних недоліків складової
Критична зона	Зона удосконалення	пріоритетне удосконалення складової одночасно із системними організаційними змінами
Критична зона	Зона належного функціонування	збереження ефективних практик складової та їх використання при удосконаленні інших елементів
Зона удосконалення	Критична зона	пріоритетне організаційне втручання щодо конкретної складової
Зона удосконалення	Зона удосконалення	системне коригування процедур, взаємозв'язків та організаційних параметрів
Зона удосконалення	Зона належного функціонування	підтримання та поширення ефективних організаційних практик
Зона належного функціонування	Критична зона	невідкладне локальне коригування критичної диспропорції
Зона належного функціонування	Зона удосконалення	вибіркове удосконалення проблемних характеристик
Зона належного функціонування	Зона належного функціонування	підтримання сформованого стану, моніторинг і превентивне удосконалення

Джерело: сформовано автором

Запропонована матриця дозволяє диференціювати управлінський вплив залежно від поєднання загального стану організаційного забезпечення та оцінки конкретної складової. Особливої уваги потребують ситуації, коли окрема складова перебуває у критичній зоні за достатнього або високого I_{OZ}, оскільки це свідчить про внутрішню диспропорцію, частково приховану компенсаційним характером інтегрального показника.

Зміст конкретних заходів визначається природою проблемної складової. Для структурної складової вони можуть бути пов'язані з уточненням суб'єктів управління та зон відповідальності; функціональної – з переглядом розподілу функцій і повноважень; регламентної – з формалізацією та актуалізацією процедур; інформаційно-аналітичної – з удосконаленням збору, аналітичного опрацювання та використання інформації; комунікаційної – з налагодженням вертикальних і горизонтальних зв'язків; кадрової – з розвитком компетентностей; координаційної – з удосконаленням механізмів узгодження дій; контрольно-моніторингової – з посиленням моніторингу, контролю та зворотного зв'язку.

Узагальнення розроблених методичних положень дозволяє сформувати послідовність етапів їх практичної реалізації, наведену на рис. 1.

Рисунок 1 – Послідовність етапів реалізації методичного підходу до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності

Джерело: сформовано автором

Як видно з рис. 1, реалізація методичного підходу охоплює вісім взаємопов'язаних етапів: визначення вихідних умов оцінювання; оцінювання часткових показників; обробку та нормування результатів; розрахунок групових індексів; визначення інтегрального показника; інтерпретацію

результатів і компонентну діагностику; обґрунтування управлінських рішень; моніторинг результативності реалізованих заходів та їх коригування. Наявність завершального етапу забезпечує циклічність процесу: результати впроваджених заходів формують інформаційну основу для наступного циклу оцінювання.

Таким чином, запропонований методичний підхід поєднує оцінювальну, діагностичну та управлінську складові. Його результатом є не лише визначення інтегрального рівня ефективності, а й формування компонентного профілю, локалізація проблемних зон та диференціація відповідного управлінського впливу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження розроблено методичний підхід до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємницької діяльності, який забезпечує послідовний перехід від оцінювання окремих організаційних характеристик до інтегральної та компонентної діагностики і подальшого обґрунтування управлінських рішень. Сформовано систему оцінювання, яка охоплює вісім взаємопов'язаних складових організаційного забезпечення та 32 часткові показники. Запропоновано процедуру їх експертного оцінювання, нормування, визначення вагових коефіцієнтів, розрахунку групових індексів та інтегрального показника. Для інтерпретації результатів сформовано п'ятирівневу шкалу, межі якої на цьому етапі мають методичний характер і підлягають подальшій емпіричній перевірці. Для підвищення діагностичної цінності інтегрального оцінювання запропоновано формування компонентного профілю організаційного забезпечення та визначення відхилень групових індексів від інтегрального показника. Це дозволяє встановлювати не лише загальний рівень ефективності, а й внутрішні диспропорції та проблемні складові, які потребують пріоритетного управлінського впливу.

Практичну спрямованість підходу забезпечує матриця диференціації управлінських рішень, побудована на поєднанні загального рівня ефективності та стану окремих складових. Її використання дозволяє визначати різну спрямованість управлінського впливу – від підтримання та превентивного удосконалення сформованих організаційних практик до локального коригування, пріоритетного втручання або комплексного організаційного удосконалення.

Наукове значення отриманих результатів полягає в удосконаленні методичного підходу до оцінювання ефективності організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою, відмінністю якого є поєднання комплексного оцінювання восьми складових, групових та інтегральної оцінок із компонентною діагностикою та диференціацією управлінських рішень. Подальшого розвитку набув інструментарій діагностики організаційного забезпечення шляхом формування його компонентного профілю, що дозволяє локалізувати внутрішні диспропорції та проблемні складові.

Перспективи подальших досліджень полягають в емпіричній апробації запропонованого методичного підходу на сукупності суб'єктів підприємницької діяльності, перевірці надійності системи часткових показників, уточненні вагових коефіцієнтів, оцінюванні чутливості та стійкості інтегрального показника до зміни параметрів моделі, а також емпіричному уточненні меж інтерпретації рівнів ефективності. Необхідність перевірки стійкості є особливо важливою для композитних індексів, оскільки результати можуть залежати від обраних способів вагування та агрегування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боровик М. В., Запорожець Г. В. Організаційні аспекти формування системи фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економічна парадигма*. 2025. Т. 1, № 2 (94). С. 45–50. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10715.

2. Гаркуша В. О., Єршова Н. Ю. Теоретичні та методичні підходи до організаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 333–339. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-46.

3. Коптєва Г. М. Організаційне забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства торгівлі. *Економічний простір*. 2020. № 157. С. 48–54. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/157-9.

4. Дашко І., Стефаник С. Методичний підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки промислових підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-58.

5. Єлецьких С. Я., Свинаренко Т. І., Петрищева К. Г. Методичні підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності із врахуванням критерію фінансового ресурсозбереження. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 1. С. 94–102. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000985977

6. Якушев О., Захарова О., Зачосова Н., Якушева О., Чернишов О., Набока Р. Оцінювання стану фінансово-економічної безпеки підприємств готельно-ресторанного та туристичного бізнесу на інноваційному підґрунті. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 2, No. 49. P. 135–147. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.4010.

7. Шостаковська А., Гудзь Ю., Майстренко Ю., Козинець А. Методичні підходи оцінювання ефективності системи управління економіко-екологічною безпекою підприємства. *Успіхи і досягнення у науці. Серія «Управ-*

ління та адміністрування». 2025. № 9 (19). С. 950–964. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-950-964.

8. Шульга О. А. Методичні підходи до оцінки ефективності системи управління економічною безпекою аграрного сектора. *Підприємництво і торгівля*. 2025. № 47. С. 150–159. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-47-17.

9. Богданюк І. В. Методи інтегрального оцінювання рівня безпеки в аграрному секторі. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9, № 2. С. 403–406. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-69.

10. Поліщук О. Б. Оцінювання управління економічною безпекою підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.77.

11. Greco S., Ishizaka A., Tasiou M., Torrisi G. On the methodological framework of composite indices: A review of the issues of weighting, aggregation, and robustness. *Social Indicators Research*. 2019. Vol. 141. P. 61–94. DOI: https://doi.org/10.1007/s11205-017-1832-9.

12. Lindén D., Cinelli M., Spada M., Becker W., Gasser P., Burgherr P. A framework based on statistical analysis and stakeholders' preferences to inform weighting in composite indicators. *Environmental Modelling & Software*. 2021. Vol. 145. Art. 105208. DOI: https://doi.org/10.1016/j.envsoft.2021.105208.

REFERENCES

1. Borovyk, M. V., & Zaporozhets, H. V. (2025). Orhanizatsiini aspekty formuvannia systemy finansovo-ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia [Organizational aspects of forming the system of financial and economic security of business entities]. *Ekonomichna paradyhma*, 1(2(94)), 45–50. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10715. (in Ukrainian)

2. Harkusha, V. O., & Yershova, N. Yu. (2018). Teoretychni ta metodychni pidkhody do orhanizatsiinoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstva [Theoretical and methodological approaches to organizational support of enterprise economic security]. *Ekonomika i suspilstvo*, 18, 333–339. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-46. (in Ukrainian)

3. Koptieva, H. M. (2020). Orhanizatsiine zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky biznes-protsesiv pidpryiemstva torhivli [Organizational support of economic security of business processes of a trade enterprise]. *Ekonomichnyi prostir*, 157, 48–54. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/157-9. (in Ukrainian)

4. Dashko, I., & Stefanyk, S. (2024). Metodychnyi pidkhid do otsinky rivnia finansovo-ekonomichnoi bezpeky promyslovykh pidpryiemstv [Methodological approach to assessing the level of financial and economic security of industrial enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-58. (in Ukrainian)

5. Yeletskykh, S. Ya., Svynarenko, T. I., & Petryshcheva, K. H. (2019). Metodychni pidkhody shchodo otsiniuvannia finansovo-ekonomichnoi bezpeky subiektiv pidpryiemnytskoi diialnosti iz vrakhuvanniam kryteriiu finansovoho resursozberezhennia [Methodological approaches to assessing the financial and economic security of business entities considering the criterion of financial resource conservation]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, 1, 94–102. (in Ukrainian)

6. Yakushev, O., Zakharova, O., Zachosova, N., Yakusheva, O., Chernyshov, O., & Naboka, R. (2023). Otsiniuvannia stanu finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstv hotelno-restorannoho ta turystychnoho biznesu na innovatsiinomu pidgrunti [Assessment of the state of financial and economic security of hotel, restaurant and tourism enterprises on an innovative basis]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(49), 135–147. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.4010. (in Ukrainian)

7. Shostakovska, A., Hudz, Yu., Maistrenko, Yu., & Kozynets, A. (2025). Metodychni pidkhody otsiniuvannia efektyvnosti systemy upravlinnia ekonomiko-ekolohichnoiu bezpekoiu pidpryiemstva [Methodological approaches to assessing the effectiveness of the enterprise economic and environmental security management system]. *Uspikhy i dosiahnennia u nautsi. Seriia "Upravlinnia ta administruvannia"*, 9(19), 950–964. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-950-964. (in Ukrainian)

8. Shulha, O. A. (2025). Metodychni pidkhody do otsinky efektyvnosti systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu ahrarnoho sektora [Methodological approaches to assessing the effectiveness of the economic security management system of the agricultural sector]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia*, 47, 150–159. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-47-17. (in Ukrainian)

9. Bohdaniuk, I. V. (2024). Metody intehralnoho otsiniuvannia rivnia bezpeky v ahrarnomu sektori [Methods of integral assessment of the security level in the agricultural sector]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 9(2), 403–406. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-69. (in Ukrainian)

10. Polishchuk, O. B. (2022). Otsiniuvannia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpryiemstva [Assessment of enterprise economic security management]. *Efektyvna ekonomika*, 5. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.5.77. (in Ukrainian)

11. Greco, S., Ishizaka, A., Tasiou, M., & Torrisi, G. (2019). On the methodological framework of composite indices: A review of the issues of weighting, aggregation, and robustness. *Social Indicators Research*, 141, 61–94. DOI: https://doi.org/10.1007/s11205-017-1832-9.

12. Lindén, D., Cinelli, M., Spada, M., Becker, W., Gasser, P., & Burgherr, P. (2021). A framework based on statistical analysis and stakeholders' preferences to inform weighting in composite indicators. *Environmental Modelling & Software*, 145, 105208. DOI: https://doi.org/10.1016/j.envsoft.2021.105208

Ruben Trembach
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

METHODOLOGICAL APPROACH TO ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF ORGANIZATIONAL SUPPORT FOR FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF BUSINESS ENTITIES

Abstract. *The article develops a methodological approach to assessing the effectiveness of organizational support for financial and economic security management of business entities. The necessity of distinguishing between the assessment of the level of financial and economic security and the effectiveness of organizational support for its management is substantiated. An assessment system covering structural, functional, regulatory, information and analytical, communication, personnel, coordination, and control and monitoring components is proposed. Criteria and partial indicators characterizing the organizational conditions for preparing, making, implementing, controlling, and adjusting managerial decisions are defined for each component. The methodological approach involves expert assessment of indicators, their normalization, determination of weighting coefficients, calculation of group indices, and an integral indicator of organizational support effectiveness. A five-level scale for interpreting the results is developed to determine the overall level of effectiveness. To enhance diagnostic capabilities, a component profile of organizational support is proposed, which makes it possible to identify problematic components, reveal internal imbalances, and determine priorities for managerial intervention. A matrix for differentiating managerial decisions is developed by combining the overall effectiveness level with the condition of individual components. The sequence of stages for implementing the methodological approach is generalized, ensuring the transition from the assessment of organizational characteristics to the identification of problem areas and substantiation of appropriate managerial interventions. The practical significance of the results lies in the possibility of conducting a comprehensive diagnosis of organizational support, identifying its strong and problematic components, and substantiating priority areas for improving financial and economic security management.*

Keywords: *financial and economic security, organizational support, management of financial and economic security, effectiveness, assessment, integrated indicator, component profile, management decisions, business entities.*

Дата надходження статті: 17.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 19.10.2026
Дата публікації статті: 23.10.2026